

# 21. Taidejulkaisut alatyöryhmän kokous, zoom 11.8.2021

## Taidejulkaisut alatyöryhmän kokous, zoom 11.8.2021 klo 10.15 - 12.15

Aika: Aug 11, 2021 10:15 AM Helsinki

Join Zoom Meeting: <https://turkuamk.zoom.us/j/65499712151>

Meeting ID: 654 9971 2151

(kts. ohjeet [ZOOM- videokokoukseen osallistuminen](#))

Topic: Taidejulkaisut-alatyöryhmän kokous

Mukana Opetusministeriön Jukka Haapamäki klo 11.00 alkaen.

1. Kokouksen avaus klo 10.15
2. Asialistan hyväksyminen
3. Edellisen kokouksen muistio - kommentteja?
  - a. Ei uusia kommentteja
4. Käsiteltävät asiat:

ii. **Taiteellinen opinnäytekoodi**

Keväällä jäi selvitettäväksi, onko Taideyliopistolla tarvetta uudelle tohtorintutkintojen opinnäytekoodille, joka kertoisi, että kyse on Taiteellisten tohtorintutkintojen opinnäytteestä tai opinnäytteestä, joka ei ole monografiaväitöskirjoja (G4) tai G5 (artikkeliväitöskirjoja).

- ii. Taideyliopiston tekemä selvitys: *Pienen keskustelun pohjalta näkemys on, että uutta erillistä kategoriata ei tarvita, sillä taiteellinen tohtorin opinnäytetyö rinnastuu jompaankumpaan jo olemassa olevaan kategoriaan (G4 ja G5). Kuitenkin, jos uusi kategoria tohtorintutkintoille lisätään, määritelmän olisi hyvä olla niin yleisluontoinen, että se huomioisi kaikki Taideyliopiston tohtorintutkinnon opinnäyte-työmuodot (pl. monografiaväitöskirjat, G4 tai artikkeliväitöskirjat, G5). Ehdotus uudeksi lisättäväksi kategoriaksi voisi olla: Muun tyyppiset tohtorintutkinnon opinnäytteet (G6). onko lisäys mahdollinen? Kategorialle ei ehkä ole kovin laajaa käyttöä.*

- iii. **Päätös** ei tarvita erillistä opinnäytekoodia. Mahdollisesti käsikirjaan selite taiteellisten opinnäytteiden kirjaamisesta.

### Rooli- ja tyyppikategorioiden päivitys

- i. Ehdotetaan käsikirjaan lisättäväksi ohje:

1. *Julkaisu on syntynyt taiteelliselle näkemykselle perustuvan toiminnan myötä ja julkaisemisesta on päättänyt lähinnä taiteellisin perustein jokin muu kuin tekijä itse. Taidejulkaisujen tyyppikategoriat ja roolit tarkentavat julkaisutyyppiä F1, F2 ja F3. Tekijä valitsee taiteellisen roolinsa julkaisuun liittyen ja tyyppikategorian, joka tarkentaa taiteellisen työn lopputuloksen. (Tarkempi taiteellisen julkaisun määritelmä löytyy Julkaisutiedonkeruun käsikirjasta 2020 kohdasta 3.2.2.4 (3.2.2.4 Julkaisutiedonkeruu: Käsitteet ja määrittelyt 2020))*

- ii. Rooli- ja tyyppikategoriat, ehdotusta on vielä täydennetty ja hiottu 14.6.2021 ja uusi versio ([Tarkastettu Ehdotus F-tyyppikategorian muutos koodisarakkeet lisätty 14.6.2021.xlsx - Google Sheets](#)) on toimitettu Minna Ala-Mantilalle.

1. Tyyppikategorian "monitaiteinen kirjoittaminen" käyttö?
  - a. Ei käytetty. Jos pidetään mukana, niin tarvitaan selite. Poistetaan jos ei toimitettu. **Palataan seuraavassa kokouksessa.**
2. Videosuunnittelu=lavastukseen kuuluva. Tästä voitaisiin lisätä käsikirjaan esimerkki **AP Suvi** muotoilee seuraavaan kokoukseen.

### Taiteellisten julkaisuiden kirjaus liittyen affiliaatioon, ohjeistuksen päivitys

Asia käsitelty ministeriön edustajan ollessa paikalla.

- i. Käsikirjaan on tullut tällainen teksti ehdotukseksi ja täsmentämään taiteellisia julkaisuja, käsikirja ei ole vielä lukittu "**Ko rkeakouluun liittymättömässä toiminnassa tehty taidejulkaisu ei kuuluu OKM:n tiedonkeruuseen, vaikka julkaisun teossa olisi hyödynnetty samaa asiantuntemusta, jolla henkilö on koko- tai osa-aikaisessa työsuhteessa OKM:n alaiseen korkeakouluun.**"

- ii. Tuha-ryhmässä on keskusteltu aiheesta:

1. Asiasta on keskusteltu Tuha-ryhmässä ja saamamme tiedon mukaan asiasta ei ole keskusteltu aikaisemmin, ei myöskään v. 2015 kun taidejulkaisujen affiliaatiota ja kriteerejä on määritelty.
2. Yhteys korkeakouluun tarkoittaa taiteellisten julkaisujen osalta sitä, että tekijä on korkeakouluun palvelussuhteessa julkaisun valmistelun, harjoittelun ja/tai tekemisen aikana ja että taiteellinen toiminta liittyy henkilön toimenkuvaan tai asiantuntijuuden alueeseen korkeakoulussa. Määritelmä käytännössä edellyttää, että vain sellaiset taiteelliset julkaisut, jotka syntyvät työajalla, ovat kirjattavissa korkeakoulun julkaisuihin. Tämä tiukentaa merkittävästi affiliaatiovaadetta aiemmasta. Syntyvätkö tieteelliset artikkelit tai julkaisut julkaisun tekijän työajalla. Käytännössä muutoksen myötä olisi selvitettävä, kuuluvatko työt asiantuntijan työaika-suunnitelmaan tai käyttäkö tekijä organisaation resursseja työn toteuttamiseen.

- iii. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto (ARENE) on toimittamassa asiasta lausunnon. ARENE:n kulttuurialan kehittämisryhmä edustaa kaikkia Suomen ammattikorkeakoulujen kulttuurialan koulutuksia. Kulttuurialan

kehittämisyryhmä on huolissaan määritelmämuutoksesta, joka heikentää korkeatasoisen taiteellisen julkaisemisen roolia osana korkeakoulujen toimintaa, rahoitusmallia ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Tämä asettaa myös F-kategorian julkaisut eriarvoiseen asemaan verrattuna tekstimuotoisiin julkaisuihin.

#### Keskustelua:

- Työajan rajaaminen hankalaa taidejulkaisuissa. Jos käsikirjaan otetaan rajaukseksi "vapaa-aika", niin määriteltävä selvästi.
- Artikkelipuolella työajan määritelmää ei ole rajattu.
- Kellonaika jolloin työ tehty, ei ole merkityksellistä.
- Tärkeämpää liittyminen affiliaatio. Esimerkiksi, onko työntajalla oikeus kysyä julkaisuista, kertoo organisaation tutkimustoimintaa.
- Rooleista ja tyyppikategorioista putoaisi pohja uuden tulkinnan mukaan eli hankala kuvitella, että kovin paljon oppilaitoksissa annetaan työaikaresursseja esim. arkkitehtuurikilpailuehdotuksen, romaanin, kaupunkisuunnitelman, sävellyksen, toteutetun rakennuksen yms. tekemiseen?
- Voitaaisiinko taidejulkaisuista sulkea pois sellaiset julkaisut jotka on selkeästi tehty toisen affiliaation (esim. yritys) nimissä.
- Sivutoimisten kirjaamisessa erilaisia käytäntöjä korkeakoulujen välillä
- Haapamäki: Tieteellisten julkaisuiden puolella affiliaation käsite selkeämpi. OKM saanut joitakin korkeakouluilta (myös AMK) viestiä taidejulkaisuiden kirjauksien epäselvyydestä. Tarkoitus selkeyttää kirjauksia jatkossa.
- Käsikirjassa maininta "asiantuntijuuden alue" vaikuttaisi olevan liian laveasti tulkittu. OKM:n määritelmän mukaisesti taiteellinen toiminta liittyy henkilön toimenkuvaan korkeakoulussa. Asiantuntijuuden kasvattaminen tai hyödyntäminen korkeakoulun ulkopuolella ei kuulu OKM:n tiedonkeruuseen. Työn on oltava korkeakoulun resurssioimaa.
- Mitä ei voitaisi uuden tulkinnan mukaan kirjata?
  - Esim. laulun opettaja konsertoi Tampere-talossa, mutta esitys ei liity korkeakouluun.
- Miten vaikuttaa ulkopuolisen hyväksymisen vaatimukseen?
- Jos uusi linjaus otetaan mukaan, käsikirjaan toivotaan esimerkkejä mitä voidaan jatkossa kirjata.
- Huolestuttu yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kärsimisestä.
  - Tiedepuolella vastaavasti esimerkiksi kommentit tai kuuleminen päätöksenteossa on yhteiskunnallista vaikuttavuutta, mikä ei kuitenkaan kuulu OKM:n julkaisutiedonkeruuseen - näistä voi saada erillisen korvauksen, tai ei.
- Vapaa-ajan rooli ei ole merkittävää, vaan korkeakoulun rooli tuottamisessa. Sidottava henkilön toimenkuvaan korkeakoulussa.
- Jäisikö nykyinen ehto "korkeakoulun ulkopuolisen tilaama tai hyödyntämä" tarpeettomaksi? Ei, voisi olla silti mahdollista.
- Kytkökset korkeakouluun voidaan nähdä 1) tekee henkilöstä pätevemmän opettajan 2) yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Tiedonkeruussa on kyse korkeakoulun yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Tiedonkeruuseen tulisi kirjata sellaiset taidejulkaisut, joiden kautta korkeakoulu levittää yhteiskunnallista vaikuttavuutta.
- Keskusteltu esimiehen roolista taidejulkaisuissa. Tämä ei kuitenkaan olisi OKM:n ohjaukseen liittyvä asia.
- Kirjattaisiinko julkaisu joka on kuvailtu "Konsertti ei kuitenkaan liity mitenkään organisaatioon, vaan on tavallinen vapaa-ajalla tuotettu konsertti".
- **Jätetty pöydälle, OKM jää odottamaan ARENE:n lausuntoa**

#### 5. Muut esille tulevat asiat

- a. Kokoustallenteiden jakaminen jatkossa selvityksessä
- b. Yhdelle henkilölle kirjattavat roolit per. produktio. Nykyisin kirjattu niin monta kuin tekijä näkee kuuluvaksi, pl. useamman instrumentin soittaminen ei kasvata rooleja. Todettu, että voi eriarvoistaa, koska tekijöillä erilaiset kynnykset kirjata itselleen useampia rooleja.
  - i. Keskusteltu ohjeistuksen muuttamisesta niin, että yhdellä tekijällä voisi olla vain yksi pääasiallinen rooli yhdessä produktiossa. Todettu, että pääosin kentän oma harkinta toimii, mutta ohjeistusta olisi silti hyvä selkeyttää.
  - ii. Nykyisellään esimerkiksi yhdelle henkilölle kirjattu kuraattori+tuottaja, kuratointi+näyttelyarkkitehtuuri
  - iii. Eriarvoistavaa siihen onko organisaatiolla useampi henkilö jotka tekevät omat roolinsa (voisi kirjata per tekijä useamman julkaisun) vs. yksi henkilö vastaa useammasta roolista (voisi kirjata vain yhden julkaisun)
  - iv. **Päätös:** Käsikirjaan lisäys että yhdelle tekijälle voi merkitä useamman kuin yhden roolin vain tosiasiallisen ja merkittävän roolin mukaan. OKM tekee ehdotuksen muotoilusta taideryhmälle.  
*Lisäys 27.12.2022: Käsikirjaan lisätty lause "Tyypillisesti yhdellä henkilöllä voi olla 1-2 roolia per esitys/produktio." (3.2.2.4 Taiteellisen julkaisun määritelmä)*

#### 6. Seuraava taideryhmän kokous

- a. To 9.9. klo 9-11, Haapamäki. CSC:ltä toinen sihteeri.

#### 7. Kokouksen päättäminen

- a. Kokous päätettiin klo 12.25